

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ ПОЛЮВАННЯ НА БАБАКА

Марчук Ю.Ю., гр. 205-23МВ-01

Шумейко О.О., гр 205з-23м-01

Керівник: к.с.-г.н., доцент **Горошко В.В.**
Державний біотехнологічний університет

У своїй роботі В.А. Токарський, В.В. Грубник, А.С. Авдєєв «Реакліматизация степного сурка (*Marmota Bobak* Mull., 1776) в Украине (Харьковская, Полтавская, Сумская, Запорожская и Днепропетровская области)» окремо зазначають про нагальну потребу створення у Харківській та Луганській обл. мисливських господарств для охорони, добування та реакліматизації бабаків. Варто зазначити, що бабак є мешканцем відкритих просторів переважно лісостепових та степових районів України. Як відомо, Степ займає фактично 40 % території України. Лісистість відповідного регіону доволі низька – на рівні 5 %, при цьому державні підприємства лісового господарства степового регіону є фактично всі дотаційними. Розвиток полювання, зокрема і на бабака, певною мірою дасть змогу зменшити залежність підприємств лісової галузі Степу від бюджету країни.

Бабак звичайний (*Marmota bobak* Mull., 1776) є одним з найбільших вивіркових: довжина його тіла становить близько 60 см. Маса самців, за різними даними, сягає від 5 до 10 кг.

Полювання на бабака на теренах сучасної України має давнішню історію. Нині добування бабака в Україні дозволено згідно із Законом про мисливське господарство та полювання. При цьому добування мисливських тварин, що належать до державного мисливського фонду, здійснюють за дозволом – ліцензією або відстрільною картою.

Згідно з наказом від 16 травня 2019 р. за № 249 «Про затвердження лімітів використання мисливських тварин державного мисливського фонду у сезон полювання 2019/2020 років» установлений ліміт на добування бабака становить 387 голову. У межах різних областей ліміт на добування бабаків становить: Донецька обл. – 107, Луганська – 55, Одеська – 120, Харківська – 85, Полтавська – 20 голі. Переважну більшість ліміту відстрілу надано УТМР – 314, іншим господарствам – 73 тварини.

За нашими спостереженнями, на сьогодні одним з основних факторів, що вплинули на зменшення популяції бабака, є браконьєрство.

При цьому впродовж п'яти років деякі колонії бабаків, за якими вели спостереження, фактично були повністю знищені бракон'єрами. Під час добування тварин бракон'єри переважно використовували різні системи пасток: ловчі петлі, капкани, а також зачіпки, виготовлені з проволочи або навіть електродів.

Зауважимо, що мисливці, маючи законне право на відстріл 387 бабака, не можуть бути тим фактором, що істотно впливатиме на чисельність популяції бабака в Україні.

Одним із сучасних напрямків полювання на бабака в Україні є вармінтінг. Вармінтінг – різновид високоточної стрільби та спортивного полювання, стрільба на далекі дистанції в основному по гризунах (бабаках, щурах та інших дрібних тваринах).

Влучність пострілу на дистанції 500 м та більше істотно залежить від зовнішніх та внутрішніх факторів. Як свідчать результати проведених одночасних замірів, швидкість вітру по трасі польоту кулі на різних дистанціях різна і вітер може навіть змінювати напрям. На полюванні швидкість та напрямок вітру можна визначати не лише за допомогою анеометра, а і за допомогою сигнальних прапорців, що встановлюють по всій трасі пострілу. При цьому егерській службі бажано встановити прапорці або на стаціонар, або за кілька днів до полювання. Прапорці потрібно встановлювати через чітко визначену відстань один від одного та у місцях зміни рельєфу.

Під час відстрілу бабака використовували гвинтівку зі стволом фірми «Bartlein». Довжина ствола становить 20 дюймів, крок нарізів 9 дюймів, калібр 0,223 Remington. Оптичний пристрій, що використовувався «Leica» 3*12*54, з висотою підйому над стволом 5,5 см. Стрільбу вели зі сошок фірми «Harris» 6-9 дюймів висотою. Набої використовували з кулею «Hornady V-Max», вагою 55 г (близько 3,5 г), початкова швидкість становить 870 м/с. У зв'язку з тим, що постріли велися фактично по одній осі відносно стрільця і тварини, кут нахилу поверхні не заміряли.

Зазначимо, що під час полювання на дальніх дистанціях постріли потрібно здійснювати переважно по голові бабака, при цьому обов'язково треба враховувати як деривацію, так і напрямок і швидкість вітру.

Встановлено, що швидкість кулі за швидкості вітру 0,5 та 3,0 м/с фактично тотожні. При цьому швидкість кулі на відстані 500 м знижується майже удвічі, порівняно з початковою швидкістю. Падіння кулі на відстані 500 м становить близько 2,4 м.

У разі швидкості вітру 0,5 м/с горизонтальне відхилення кулі від точки прицілювання становить близько 10,6 см, що можна пояснити деривацією. Дія деривації нерівномірна та посилюється до кінця траєкторії.

У разі швидкості вітру 3,0 м/с горизонтальне відхилення кулі від точки прицілювання становить близько 9,2 см. Отже, під дією вітру (швидкістю 3 м/с) куля (з урахуванням деривації) відхиляється близько 19,8 см.

Висновок. Мисливці, маючи законне право на відстріл, не є тим фактором, що значно лімітує чисельність бабака в Україні. Одним з основних факторів, що вплинув на зменшення популяції бабака, є браконьєрство.

Щоб залучити якомога більшу кількість мисливців у мисливські господарства степового регіону України, потрібно враховувати сучасні тенденції у полюванні, однією з яких є вармінтінг.

Результати виконаних розрахунків відхилення кулі від точки прицілювання під час пострілу на дистанції 500 м за різної швидкості вітру свідчать, що величини горизонтального відхилення кулі більші за голову бабака, а величини вертикального відхилення більші не лише за голову бабака, а і за саму тварину.

Єгер повинен не лише вміти «виставити» звіра для пострілу, але й облаштувати угіддя (організувати прокоси, встановити прапорці, облаштувати місце для стрільби), вміти визначати основні балістичні характеристики польоту кулі з урахуванням низки факторів, що дасть змогу значно зменшити кількість поранених звірів.